

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 4586

Sestanek predsedniškega zbora

Jubileji naše organizacije — Polnoštevilna udeležba — Zanimiva poročila in pomembni sklepi

V nedeljo 5. t. m. so se zbrali predsedniki sreskih društev JUU, skupno z upravnim in nadzornim odborom sekcije na predsedniškem zboru, ki se je vršil v telovadnici gluhonemnice v Ljubljani. Prisotni so bili predsedniki 31 učiteljskih društev in celokupni upravni in nadzorni odbor. Ta skoraj 100% udeležba na tem sestanku nam je najboljši dokaz, da se organizirano učitelstvo prav dobro zaveda, da morajo biti posamezna učiteljska društva čim tesneje povezana z vodstvom organizacije. Sestanki in posvetovanja vseh predsednikov so rodili vedno dobre uspehe in tako je dalo tudi to zborovanje mnogo lepih pobud za nadaljnje delo.

Predsedniški zbor je otvoril predsednik sekcije tov. Metod Kumelj s sledečim nagovorom:

SPOŠTOVANI ZBOR!

Današnje naše zborovanje se vrši v letu jubilejev slovenske učiteljske organizacije. Z razširjeno slavnostno številko je jeseni stopil »Popotnik« v svojo šestdesetletnico. Šestdeset let že vrši »Popotnik« ob sodelovanju učitelstva svoje važno poslanstvo na našem pedagoškem in šolskem polju kot edino slovensko samo pedagoška revija. Vso dobo svojega obstoja je posvečal polno skrb našemu otroku, vzgojstvu in slovenskemu šolstvu. Neprecenljive so zato njegove zasluge za našo slovensko pedagogiko in naše šolstvo. Oboje se je začelo razvijati, rasti in je doseglo svojo današnjo višino šele s »Popotnikom« in z njegovo pomočjo. Pri tem pa si je pridobilo posebnih zaslug zlasti slovensko učitelstvo in njegova organizacija, ki sta skrbela za to, da je korakala slovenska pedagogika z duhom časa in sta znala oskrbeti »Popotniku« tudi potrebno materialno osnovo.

Preteklo jesen je minilo dalje 70 let, odkar se je začelo slovensko učitelstvo zavedati važnosti organiziranega nastopanja za izvajanje stanovske borbe. Ta zvest, porojena iz trdih življenjskih razmer, v katerih je živel učiteljski stan, je rodila v vrstah naših stanovskih prednikov živahno gibanje za snovanje učiteljskih društev. Ustanovitelji prvih dveh slovenskih učiteljskih društev l. 1868. v Dravberci in v Ptujju so dali pobudo učitelstvu tudi v ostalih krajih. V kratkem času so nastala slovenska učiteljska društva tudi v drugih krajih na Slovenskem. V teku dvajset let od ustanovitve prvih društev je bilo slovensko učitelstvo organizirano že tako, da je bilo usposobljeno za enotno nastopanje pri delu in stremeljenju za izvajanje svojih stanovskih zahtev. Misel po osnovanju skupne slovenske učiteljske organizacije je dobivala med slovenskim učitelstvom vedno več zagonov. Zamisel je dozorela in 22. in 23. aprila leta 1889. je bila v Ljubljani ustanovljena »Zveza slovenskih učiteljskih društev«. Letos v aprilu praznujemo torej 50-letnico obstoja skupne slovenske učiteljske organizacije, in to je naš letošnji tretji stanovski jubilej.

Ob tej ugotovitvi čutim za svojo dolžnost s tega mesta s posebno hvaležnostjo se spomniti onih naših društev in tovarišev, ki so si pridobili za ustanovitev naše organizacije prav posebnih zaslug. Prvi početki naše organizacije segajo v Dravsko dolino. Nestor obstoječih društev je naše Ptujsko učiteljsko društvo, ki je dalo s svojo ustanovitveno pobudo, da je postala potreba po organiziranju živa tudi med učitelstvom drugih okrajev. Ime Ptujškega učiteljskega društva bo vedno najsvetlejša v vrsti slovenskih učiteljskih društev. K sedemdesetletnici obstoja izrekam temu društvu v imenu sekcije in v svojem imenu najpristraneje čestitke z iskreno željo, da zavzema s svojim delom tudi v bodoče vedno tako odlično mesto v naši učiteljski organizaciji. Navzočega predsednika prosim, da tolmači te čestitke in to mojo željo članstvu na prvem zborovanju.

Realna iniciativa za osnovanje skupne slovenske učiteljske organizacije je izšla iz celjskega društva, ki mu gre zato posebna zasluga in ki zavzema zaradi tega prav posebno odlično mesto v naši organizaciji zgodovini. Temu društvu izrekam v imenu sekcije svoje čestitke in zahvalo, s posebno hvaležnostjo in zahvalo pa se spominjam že pokojnih glavnih propagatorjev in ustanoviteljev Zaveze: predsednika celjskega učiteljskega društva in učitelja v Vojniku tov. Antona Brezovnika, učitelja v Zalcu tov. Franca Kocbeka in učitelja v Hrastniku tov. Armina Gradišnika. S svojim delom so izkazali slovenskemu učitelstvu in šolstvu neprecenljive usluge, sebi pa zgradili živ spomenik, ki bo stal, dokler bo obstojal učiteljski stan. Hvala in slava njihovemu spominu.

Ob tej priliki pa se v imenu sekcije hvaležno spominjam tudi vseh neimenovanih pokojnih in še živečih tovarišev, ki so si pridobili s svojim delom zasluge za slovensko učiteljsko organizacijo in njen razvoj.

V teku vseh 50 let svojega obstoja je posvečala učiteljska organizacija vso svojo skrb

izpopolnjevanju in razširjanju splošne in strokovne izobrazbe učiteljstva, delovala je za izboljšanje njegovega gnotnega in pravnega položaja ter se na ta način trudila ustvariti pogoje za uspešno delo za napredek našega ljudskega šolstva, prosvete vobče in ljudskega gospodarstva. Zaradi tega smotira je slovenska učiteljska organizacija važen činitelj v našem javnem življenju. Vprav učiteljski organizaciji gre velika zasluga, da je slovensko ljudsko šolstvo in z njim obča ljudska prosvetljenost dosegla današnjo visoko stopnjo. To njeno delo in te njene zasluge so, na kar se opiramo pri naših zahtevah, naj merodajni činitelji pri vsem delu, ki zadeva šolo in učiteljski stan, upoštevajo tudi mnenje in zahteve učiteljske organizacije.

Zaradi oblih prilik se stavlja našemu delu v zadnjih letih vedno večje težave nasproti. Kljub vztrajnemu delu in prizadevanju, ki ga podrobneje našteva tajnik v svojem poročilu, doslej nismo uspeli, da bi se rešila številna pereča vprašanja tako, da bi zavladala zadovoljstvo v učiteljskih vrstah. Rešitev teh vprašanj ovirajo tisti neodgovorni činitelji, ki si lastijo pravico vmešavanja v prosvetna vprašanja, namesto da bi prepustili reševanje samo odgovornim krogom. To ustvarja v učitelstvu, ki je poleg tega v nevdržno težkem materialnem stanju, občutek popolne nesigurnosti, kar mu jemlje duševni mir, ki je potreben, da bi se moglo vsega požrtvovalno predati svojemu delu.

S temi ugotovitvami, na katere se nanašajo vse naše skupne zahteve, otvarjam današnje prvo zborovanje predsednikov sreskih učiteljskih društev v letošnjem upravnem letu in vas vse najprej pozdravljam.

Pred prehodom na dnevni red se spominjam ob tem našem prvem skupnem sestanku največjega našega državnega praznika Zedinjenja, čigar dvajsetletnico smo praznovali v decembru. Naša skupna svobodna narodna država je nastala le za ceno stoletnih krvavih in drugih težkih žrtev, ki so jih doprinašale generacije naših prednikov za našo svobodo. Zato nam je naša država tem svetlejša. Kot vzgojitelji mladine hočemo kakor doslej tudi poslej storiti polno svojo dolžnost, da vzgajimo mladino, ki bo vselej pripravljena doprinašati tudi žrtve za državo in čuvati njeno neodvisnost in svobodo naroda.

Naj živi močna svobodna Jugoslavija! Naj živi kralj Peter II!

PRESEDNIKOVO POROČILO

Po gornjem nagovoru je predsednik Kumelj poročal o razmerah v naši organizaciji. Najprej je omenjal beograjsko sekcijo JUU, ki je na svojem izrednem običnem zboru, 4. novembra, z menjanjem dnevnega reda in volitvami pred poročilom o delu zavzela res čudno in v organizaciji neobičajno stališče. Prav tako se je dotaknil razmer v sekciji za dunavsko banovino in naglasil, da se stanje v organizacijskem pogledu v obeh banovinah izboljšuje.

V svojem nadaljnjem poročilu je pojasnil, kake stike je doslej imelo vodstvo JUU v Beogradu s prosvetno centralo, to je s prosvetnim ministrom in predsedstvom vlade. V kratkem je poročal o sprejemih pri bivšem prosv. ministru g. Kujundžiću in sedanjem g. Čiriću. Predsedstvo naše organizacije je bilo sprejeto tudi pri predsedniku vlade g. Dragiši Cvetkoviću. O priliki teh sprejemov so imeli zastopniki JUU priliko izraziti svoje poglede, stališča in zahteve v pogledu normaliziranja odnošajev do JUU, avtonomije organizacije, upoštevanja legitimnih zastopnikov udruženja, stanovskih strankarskih klubov, izpremembe v prosvetni personalni politiki; naglašali so tudi nujno potrebo po učiteljski stalnosti, po rednem napredovanju, povišanju prejemkov in utemeljevali predloge JUU za finančni zakon za l. 1939. G. prosvetnemu ministru so bila obrazložena tudi posebna vprašanja, ki zadevajo le učitelstvo dravske banovine, in to: namestitvev kontraktualcev in dnevnicarjev, ureditev zvanja učiteljice ženskih ročnih del, namestitve novincev, korekture v pogledu preemestitev in reaktivacije.

Z ozirom na težko narodno-obrambno delo učiteljstva bodo zvišani krediti za gospodinjstvo tečajje. Skrbeti bo treba, da ti krediti ne zapadejo kot se je prej že zgodilo.

TAJNIKOVO POROČILO

je bilo precej obširno in ga je tajnik tov. Drago Supančič že razmoženega razdelil med člane predsedniškega zbora. Poročilo podaja točen pregled dela pri akciji za zvišanje prejemkov, prizadevanje za odpravo celibata, za izenačenje poročenih uradnic z neporočenimi, obravnava tudi vprašanje stanarine za učiteljice, poročene z neučitelji, napredovanja, predloge za finančni zakon, korekture in seznam zaščite članstva; utemeljena je potreba po namestitvi novincev in dnevnicarjev

ter sprejem učiteljev kontraktualcev v državno službo; nadalje razpravlja tajniško poročilo o podpori učiteljem, ki službujejo v obmejnih in narodnostno mešanih krajih, o disciplinskih obravnavah, pedagoško literarnem odseku, o gospodinjstvu in kmetstvo nadaljevalnih šolah, o nabiralni akciji za begunce v CSR, o ureditvi vprašanja učiteljice ženskih ročnih del in še o drugih aktualnih zadevah, podaja pa tudi kratek pregled delovanja posameznih odsekov pri sekciji JUU.

Razprava o posameznih, v poročilu iznešenih vprašanjih, se je razvila zelo živahno, posebno zanimanje so pokazali prisotni za položaj učiteljstva v obmejnih krajih in slikali razmere v posameznih obmejnih predelih. Govorilo se je tudi o Mladinski matici in o resoluciji Kmetijske zbornice. V zvezi s to razpravo je bil sprejet sledeč sklep:

Kot legalni predstavniki teženj in zahtev organiziranega učiteljstva v Sloveniji smatramo za svojo dolžnost, da zavzamemo na današnjem zboru predsednikov načelno stališče k posameznim točkam resolucije Kmetijske zbornice:

1. Ugotavljamo, da so težnje izražene v resoluciji enostranske v tistih svojih točkah, kjer je govor o pravem položaju učiteljstva, ker se upoštevajo le dolžnosti, ne pa pravice. V točki a) resolucije poziva zbornica pristojno oblast na strogo izvajanje ministerialnega odloka, s katerim se ne dovoljuje, da bi učitelstvo stanovalo izven služb. kraja, ter tako zanemarjalo na eni strani šolo tudi zakonite dolžnosti izven šole S tem kliče Kmet. zbornica v življenje odredbo, ki se je v praksi izkazala za nevdržno, dokler se ne regulirajo vprašanja uč. stalnosti, skupno družinsko življenje zakoncev, učiteljev materialni položaj itd.; v drugem svojem delu pa za popolnoma zgrešeno, ker se sklicuje na zakonite dolžnosti izven šolskega dela.

2. Enostransko je izražena težnja resolucije v točki c), kjer je govor o preustroju učiteljskih, ker ne upošteva v zadostni meri gospodarsko strukturo Slovenije. S svojo industrializacijo je Slovenija že zgubila svoj izrazito kmetijski značaj. Z izvedbo zahtev v resoluciji, bi bilo zapostavljeno šolstvo v industrijskih in polindustrijskih krajih. Potrojitve štela ur, določenih za pouk kmetijstva na učiteljskih bi šla na račun pedagoške izobrazbe, ki je predpogoj vsakega učiteljevega dela v šoli. Gornji težnji bi bilo mogoče ustreči le, ako bi učiteljske dobilo fakultativni značaj, kjer bi bila mogoča tipizacija v pripravi učiteljskega kadra za posamezne tipe ljudskih šol.

3. Pozdravljamo zahtevo po popolni demokratizaciji vsega nižjega šolstva, zlasti pa še ljudskega, vendar pa izražamo upravičeno bojazn, da bi v pedagoškem pogledu padel nivo, ako bi pri sestavi podrobnih učnih načrtov odločali pedagoško neuki faktorji ali posamezne korporacije.

S tem izražamo svoje načelne poglede z ozirom na resolucijo Kmet. zbornice in pooblaščamo vodstvo sekcije, da izdela podoben komentar, čim bo dobilo potrebna poročila od svojih društvenih edinic.

BLAGAJNIKOVO POROČILO

s točnim pregledom blagajniškega stanja sekcije in seznamom po društvi dolžnih zneskov je podal tov. Rado Grum. Društva so bila naprošena, da redno nakazujejo svoje prispevke sekciji.

»UČITELJSKI TOVARIŠ«

Kratko poročilo o »Učiteljskem tovarišu« je podal urednik tov. Vekoslav Mlekuž, ki je še posebej naglasil razveseljivo dejstvo, da je v zadnjem času učiteljice mnogo aktivneje sodelujejo kot dopisnice našega stanovskega glasila nego prej. Posebno agilno se uveljavljajo s prispevki o celibatu.

V kritiki so bile naglašene nekatere pomankljivosti lista, a iz urednikovega pojasnila je bilo razvidno, da je njihov glavnih povzročiteljev izven območja uredništva.

BRZOJAVKE

Predsedniški zbor je prejel poseben brzojavni pozdrav izvršnega odbora, ki ga je poslal predsednik Ivan Dimnik. Z zborovanja so bile poslane posebne brzojavke:

VSEBINA:

Sestanek predsedniškega zbora.
Kmetijstvo in osnovna šola.
Predlog o učiteljih dnevnicarjih.
Bilanca dela za otroke.
Naše šolstvo in prosveta.
† Matija Pelko.

UČITELJSKI POKRET: Navodila.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljska tiskarna. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

predsedniku ministrskega sveta g. Dragiši Cvetkoviću;

finančnemu ministru g. Djuriću;

predsedniku senata g. dr. Antonu Koršču in

predsedniku narodne skupščine g. Milanu Simonoviću. V teh brzojavkah je bila poudarjena prošnja za rešitev najbolj perečih zahtev učiteljskega stanu in upoštevanje naših predlogov za finančni zakon.

SLUČAJNOSTI

Pri slučajnostih je bil iznešen predlog, naj bi novoosnovani pedagoško-literarni odsek razširil svoj delokrog tudi na vprašanje učil.

Po kratkem poročilu o posledicah celibata je bila sprejeta sledeča

resolucija:

Finančni zakon za leto 1937./1938. je prinesel v svojem § 33. novo odločbo, s katero se uvaja delen celibat za učiteljice.

Ta odločba pomenja za učiteljico državno nameščenko in državljanko novo izgubo pravic. Jemlje ji pravico proste izbire življenjskega tovariša in jo utesnjuje s tem v ustavno zajamčenih pravicah in v enakopravnosti, ki ji jo je na osnovi ustave priznaval doslej v celoti uradniški zakon. Odločba je tudi nesocialna, ker onemogoča primerno vzdrževanje družine, osnovne celice države ter sili učiteljico k odpovedi materinstva. Število rojstev v zadnjih letih znatno pada in število izobraženih mater se zaradi tega manjša. Uzakonitev celibata se je tedaj v narodni skupščini utemeljevala z velikim številom brezposelnih učiteljev, ki bi prišli z uzakonitvijo te odločbe do zaposlitve. Ugotavljamo, da odločba ni dosegla svojega namena, saj je v času od uveljavljenja te odločbe radi celibata bilo izpraznenih v dravski banovini le 11 učiteljskih mest, kar nikakor ne ustreza uspehu, ki bi mogel opravičevati to odločbo. Po uradnih podatkih na letošnjem zasedanju banovinskega sveta, je v dravski banovini 199 praznih mest in 200 brezposelnih učiteljev. Ako prštejemo k temu številu še upokojitve, prenapolnjene razrede in razširitve obstoječih šol, vidimo, da se nahaja naša ljudska šola v položaju, da bo morala naša prosveta zaradi pomankanja učiteljstva kmalu občutno nazadovati. Položaj v ostalih banovinah je gotovo z ozirom na število učiteljstva in potrebe šol še znatno na slabšem.

Službeni podatki o nepismenosti v naši državi, ki izkazujejo po zadnjem ljudskem štetju leta 1931. 44,6% nepismenih, dovolj jasno kažejo, da odločba, kakor je odločba o celibatu, naravnost škoduje in kviri razvoj šolstva.

O priliki sprejema deputacije Ženskih pokretov, je bivši prosvetni minister g. Magaršević izjavil, da je bila vlada primorana uvesti odločbo o celibatu radi neprestanih intervencij pri prosvetnem ministru za preemestitve poročenih učiteljic v službeni kraj moža neučitelja. Ugotavljamo, da so intervencije nepoklicanih ljudi samo posledica oddajanja služb enih mest brez razpisa. Le stalno uvedeni razpisi učiteljskih mest lahko preprečijo take intervencije.

Vse te navedbe jasno kažejo krivičnost in neutemeljenost odločbe o celibatu.

Zato naj se celibat o učiteljih ukine.

Predsednik tov. Kumelj je zaključil zborovanje s posebno zahvalo prisotnim za sodelovanje.

Kmetijstvo in osnovna šola

V 30. št. letnika »Učiteljskega tovariša« je bil objavljen članek »Učiteljica, kje je tvoje mesto«. Članek se nanaša na predavanje nekega g. sreskega kmetijskega referenta, ki je med drugim priznal »upravičenost zahteve, ki jo je postavila Kmet. zbornica, da se naj na učiteljska sprejemajo le moški, ker ženske, kratko rečeno — ne pridejo v poštev pri kmetijskem pospeševalnem delu«. Dalje pravi, da bi se naj na učiteljskih uvedel pouk v kmetijstvu na širši osnovi in da bi naj na

učiteljska sprejemali predvsem kmečke si-nove.

»Toda ne pozabimo, da je učitelj v prvi vrsti učitelj, to je pedagog«, ugotavlja popolnoma pravilno pisec omenjenega članka.

Objekt vzgajanja in učenja v ljudski šoli so človeška bitja obeh spolov v dobi od 6. leta pa do 14. leta starosti. Tem bitjem je treba vzgajati karakter in jih čim bolj intelektualno izobraziti.

KONFEKCIJA PAULIN L J U B L J A N A ŠELENBURGOVA ULICA 1 nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek Aktivnim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo

Cilj intelektualne izobrazbe je (bi moral biti), seznaniti mladostnika s čim večjim kulturnim področjem; mladenka, mladenič, v katerem bo kloro zrno želje po duhovnih vrednotah, dekle, fant, ki bo vsaj do neke mere usposobljen(-a) res samostojno presoja; torej mladostnik, kateremu ne bo znano, da so na svetu knjige polne stroge, aksiomatične znanstvene resnice; knjige, ki ne lažejo, kot lahko n. pr. laže ta ali oni »listič za preprosti narod«.

Pravilo »Iz življenja za življenje«, po katerem naj se vrši delo v šoli, ni razumeti takole: iz kmečkega, delavskega življenja za kmečko, delavsko življenje, temveč, iz otrokovega kmečkega, delavskega miljeja za življenje, v katerem koli miljeju. (Ugotovljeno je namreč, da mora precejšen odstotek kmečke mladine iskati kruha v drugih poklicih. V Sloveniji ne bi mogli kljub ponovni, pravičnejši razdelitvi zemlje v nekaterih predelih zaposliti vsega vaškega naraščanja, med katerega moramo šteti prav tako bajtarsko mladež v kmečkem poklicu.)

Šoloobvezni so dečki in deklice. Pouk obeh je sicer enak, vendar se mora temu pouku pri deklicah — zaradi ženskega osnovnega poklica gospodinje, matere — že v najnežnejši dobi pridružiti izobraževanje za ta, njim prirojeni poklic. Tako izobrazbo pa lahko da deklicam le učiteljica.

Dočim je zahteva, da naj se učenke že v prvem razredu začno pripravljati za poklic, ki jim ga določa narava, upravičena, je teza, naj bi bil pouk dečkov v vaški šoli kmetijsko usmerjen, zgrešena, kar je razvidno iz 4. odst. tega članka. Pri dečkih mora učenje predvsem zbuditi in čim bolj razviti delavnost; pokazati njih sposobnosti za to ali ono; vzgojiti v učencih pravo ljubezen do dela; pravilno razumevanje dela; spoznanje, da moramo delati; zavest nujnosti vseh poklicev; da je za

obči človeški napredek enako potrebno rударjevo, kmetovo, profesorjevo delo.

Dosedaj povedano nam kaže smer in cilj pouka v osnovni šoli. Naloga učiteljevega dela je dobro vidna. Snov, katero naj z učenci obdela, da bo njegovo delo imelo uspeh, ne more in ne sme biti snov kmetijskih, obrtnih, strokovnih šol. Zato učitelju v osnovni, to je temeljni šoli, ni potrebna neka posebna kmetijska, obrtna izobrazba. Smoter pouka v osnovni šoli je torej, dati učencem, učenkam te šole temeljni vpogled v vsa kulturna področja.

Mnogo bolj važna kot pouk je prav za prav vzgoja v ožjem smislu, moralno etično oblikovanje, vzgajanje karakterja. Vse zlo, vsa desorientiranost, breznačelnost, ves kaos, ki je danes na svetu, ima svoje korenine v dosežanih načinih vzgoje. Nova vzgoja, nova šola se šele poraja. Njen temelj bodo čisti znanstveni zakoni, brez primesi, ki bi bile hipoteze. Vzgojno delo zahteva od vzgojitelja temeljitega poznavanja etike, psihologije, logike itd. Kdor koli se le malo poglubi v otroka in spozna vsem potrebam nadrejeno potrebo vzgoje karakterja ter njeno tesno zvezo z duhovno kulturo, bo videl, da bi bilo usodno v osnovno šolo vpeljati nekaj strokovni pouk, kar bi nujno sledilo, če bi bil učitelj preveč zainteresiran na podrobnem, tehničnem kmetovanju.

Nihče izmed fantov in deklet, ki so na učiteljsku, ne ve, kje bo služboval: morda v vasi, mogoče v Trbovljah, na Jesenicah itd. In kaj bi trboveljski otroci z učiteljem, ki bi jim po nekaj tednih bivanja med njimi ne znal pripovedovati strokovnjaško o življenju, potrebah, borbi, zgodovini delavskega stanu. Kaj bi oni z učiteljem, sanjajočim vedno o zelenih travnikih z debelimi kravicami in kaki posebno debeli pesi. Učiteljeva poklicna izobrazba ne sme sloneti na primesi poklicne izobrazbe za kak drug stan.

vili list, ki izhaja štirinajstdnevno in stane le 30 din letno. »Zaščita« bo sistematično obravnavala vse probleme, ki se tičejo varstva slovenskega otroka in mladine in bo obenem tvorila vez vsega takega dela.

Poročila, podana na skupščini, so bila soglasno sprejeta. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dr. Oton Fettich, v odbor pa še učitelj Vojko Jagodič, učitelj Miroslav Zor, učiteljica Olga Grahorjeva, dr. Alojz Zalokar,

Vera Adlešičeva, Vida Novakova, učitelj Franjo Starman, Ivan Sedlar, Valerij Učak, Minika Kroftova in Miroslav Urbas. V nadzorstvo pa so prišli dr. Ivo Pirc, dr. Andrej Gosar in dr. Jože Bohinjec. Novoizvoljeni odbor nam priča, da bo naša sekcija Unije tudi v naprej uspešno delovala in dosegla v svoji borbi za mladino kar najlepše uspehe. Mi, učitelji, jo hočemo pri njenem delu z vsemi našimi močmi podpirati, saj je njena borba tudi naša.

— o —

Naše šolstvo in prosveta

(Nadaljevanje.)

Ustanavljanje novih šol

Kakor glede novih šolskih poslopij, moramo v preteklem letu tudi glede otvarjanja šol samih zaznamovati precejšen napredek. Poleg nekaj ambulantskih, so bile ustanovljene sledeče redne šole:

v Velikem Cirkniku, srez Krško, na Ilovi gori, srez Kočevje, pri Sv. Treh kraljih, srez Dravograd, v Šelenbergu, sred Dravograd, pri Sv. Bolfenku, srez Dravograd.

Za novo ustanovljene šole so se pridedili zasilni prostori, za katere plačuje banovina najemnino. Ustanovitev novih šol je bila utemeljena v velikem številu šoloobveznih otrok in oddaljenosti naselij od šole.

Šolski vrtovi i. dr.

V banovini ima 694 ljudskih šol lasten šolski vrt, 69 jih ima vrt v najem, 105 jih je brez vrta. K ostalim šolam ni mogoče pridobiti primerne zemljišča za vrt, ker so šole ali v mestih ali pa so šolska poslopja zasebna last. V nekaterih krajih bodo mogle dobiti šole vrt šele z zidavo novega šolskega poslopja. Letos zgrajene šolske stavbe še nimajo urejenih vrtov.

V splošnem se šolsko vrtnarstvo prav polno razvija, kar je razvidno iz letošnjih poročil sreskih načelstev in šolskih upraviteljstev. Veliko število matičnega drevja, drevesnic z nad 80.000 divjaki in drevesc starejših letnikov nam priča, da naši šolski vrtovi dobro rabijo šolskim in splošno gospodarskim namenom.

Za mestne šole bo vsekakor treba ustanoviti skupne šolske vrtove, kajti sicer je pouk v mestnih šolah nepopoln.

Proračuni

Po uredbi o vzdrževanju ljudskih šol od 9. septembra 1936. je prevzela banovina izdatke za vzdrževanje teh šol od 1. aprila 1937. dalje. V banovini imamo 806 šolskih občin, ki so vključene v 402 podeželske upravne občine in 4 šolske občine avtonomnih mest.

K vzdrževanju ljudskih šol prispevajo v letu 1938./1939. po proračunu:

A. občine	din 8,795.977,—
B. banska uprava	„ 15,569.171,—
C. mestne občine	„ 3,470.964,—

skupaj din 27,836.112,—

† Matija Pelko

V teh časih, ko je zvestoba tako redka, poudarjamo s ponosom, da si bil zaveden član učiteljske organizacije od prvega vstopa v službo do zdaj. Litijsko okrajno učiteljsko društvo te šteje za najdlje včlanjenega sodelavca. Vsa dolga desetletja si bil naš.

Nikjer se nisi branil dela, zato si bil seveda na razpolago tudi učiteljski organizaciji. Desetletje si nam tajnikoval. O, koliko truda si vložil za naš napredek in dvig šolstva tudi kasneje, ko si nam bil ljubljani in spoštovani predsednik.

Organizacije in svojih stanovskih tovarišev pa nisi pozabil niti poslednja leta, ko si pod bremenom naraščajočega dela zaprosil za olajšanje. Vse do zdaj si nas bodril, spodbujal in nam dajal nasvete iz svoje bogate zakladnice izkušanj.

Hvaležni smo Ti, dragi tovariš Matija, za vse Tvoje delo in obilo pomoči. Glej, prav zato smo prišli semkaj s hvaležnimi srci, da Ti zašepetamo v svežo jamo: iskrena hvala!

Dragi naš tovariš in prijatelj!

Objokujemo Tvoj prerani odhod.

Prinašamo Ti, naš vodnik, iskrene pozdrave Jugoslovenskega učiteljskega združenja in vseh tovarišev, ki smo Te spoštovali, cenili in ljubili.

Počivaj, dragi naš tovariš, sladko v ljubljani domovini.

Matija Pelko! Slava Tebi in Tvojemu delu!

V imenu učiteljstva v Toplicah pri Zagorju se je poslovil od svojega upravitelja tov. Arnošt Adamič s temi v srce segajočimi besedami:

Prav zdaj v najlepšem času, ko se vrača med nas večno mlada pomlad in že rahlo ubira strune in pojo griči in ravnine, je silna bolečina zgrabila v naša srca, prav v dno, kjer najbolj boli in skeli. Zakaj se, Matija, ne moreš z nami veseliti lepote zdaj, ko bodo kmalu zacvete češnje na tvojem vrtu? Napelo se bo popje, vzbrstelo bo, razbohotilo se v nepopisnem čaru in bo čakalo tvoje roke, da ga ljubeče poboža. Nič več ne bodo odmevali tvoji koraki po hodnikih našega življenja, onemogla je stopinja, ugasnile so oči, zamrla beseda s tvojih ust. Zakaj, o Matija, si nas zapustil ravno zdaj?!

Predlog o učiteljih dnevničarjih

Z vsemi točkami prosv. ministru za bližnji amandma k finančnemu zakonu za leto 1939./40. predložene resolucije jugoslovenskih učiteljev se strinjamo popolnoma. Vse je pravično in pametno zahtevano, rad privoščim vsem tovarišem višje plače, stalnost na mestih, tovarišicam pa odpravo celibata. Da, vse. Toda je še en predlog, ki je sicer vnešen tudi v omenjeno resolucijo, toda je za las premalo poudarjen, preveč med druge porinjen, to je predlog, da naj se uredi stanje učiteljev dnevničarjev s tem, da se jih sprejme v drž. službo.

Zdi se mi potrebno opozoriti na to vprašanje posebej, ker je ta zadeva najzalostnejša vseh zadev našega stanu, pa se sredi množice drugih zelo rada spregleda, razgubi. Rad verjamem, da je tovarišicam mnogo na tem, da bi se smele poročiti po svoji volji, po izbiri svojega srca, občutim tudi neprijetnost, ki jo doživijo tovariši, ko se mora odpovedati priljubljeni reviji, časopisu ali drugemu, morda celo novi obleki, toda težje je še dnevničarju, ko se mora odpovedati celo kruhu in pomalem stradati.

Ponavljam: premisli ti, kadar koli čitaš teh nekaj besed, kako bi izhajal z 800 din mesečno in ne bi imel prav nič drugega zraven, niti drv, niti stanarine, niti doklade za otroka itd. Premisli, pa boš uvidel, da je čisto navaden stradež vsak dan na pragu.

Toda o tem sem nekoč že pisal. Hotel sem danes poudariti drugo stran tega vprašanja, namreč pravno in ne gmotno.

Kaj je učitelj-dnevničar prav za prav v vrsti drugih učiteljev in drž. uslužbencev. Prav nič! Nekeje je oblast celo z neko okroglico poudarila, da naj se v uradnih spisih ne uporablja naziv: »učitelj-dnevničar«, ker učiteljev-dnevničarjev zakon nikjer niti ne omenja, niti ne predvideva, temveč se naj za te vrste uslužbence rabi naziv: »dnevničar-zvničnik-služitelj«, izmed katerih je zadnji najbolj simpatičen in obenem najbolj realen.

Učitelj-dnevničar je postavljen v službo z odlokom bana. Od dneva nastopa službe mora vršiti v izročnem mu delokrogu, razredu, prav vse posele in opraviti vse delo kakor kdor koli drugi. Sme tudi spisovati uradne spise (razrednico, tednik) ter se veljavno podpisovati. Običajno je povsod uporabljen še za kako drugo delo, n. pr. v pisarni, pri raznih nadzorovanjih itd. Če oboli na šoli tovariš ali tovarišica, mora navadno dnevničar nadomeščati, ker je pač po rangi najnižji in ima torej v tem oziru, zaradi ranga, največ dolžnosti. Seveda mu za vse to delo nihče ničesar ne plača, ker je pač vse tako delo opravljeno zaradi kolegalnosti ali pa potrebe.

V vsem nadomeščanju torej popolnoma vsako drugo moč. S tem skoro da škodi drugim tovarišem, zlasti brezposelnim, seveda docela nehot.

Toda za svoje enako delo prejema jako neenako plačilo. Če zaradi tega bi bilo treba zadevo urediti. Pa so še druge stvari: dnevničarju se vsa leta dnevničarske službe, vsaj dosedaj, ne štejejo v prav nobeno napredovanje niti ne za pokojnino. Za državo je dnevničar v službi kakor če bi ne bil. Če je tak dnevničar sprejet pozneje v državno službo, je sprejet tako, kot vsak drugi, ki ni bil do dneva sprejema nikjer zaposlen. Vsa leta dnevničarstva so za nadaljnji njegov potek službenega razmerja čisto brez pomena in brez vrednosti, zgubljena. Če bi taka dnevničarska služba trajala kako leto, bi človek še prenesel. Toda, kadar se leta vrste, in jih postane 4, 5 ali več celo, postane zadeva prav boleča.

Od skromne nagrade, ki jo dnevničar prejema, se mu pa redno odtrguje uslužbeni davek, precejšen znesek za »podporni fond« (revez naj še druge reveže podpira), 1 % doprinos in redno tudi kuluk.

Dokler bo kak dnevničar v službi, bi morala biti ena glavnih naših zahtev rešitev njih položaja.

-a.

Bilanca dela za otroke

Z občnega zbora Jugoslovenske unije za zaščito otrok v Ljubljani

Dne 26. januarja t. l. je bila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani 3. redna letna skupščina dravske sekcije Jugoslovenske unije za zaščito otrok. Spričo važnosti tega društva in te skupščine je bila udeležba res tudi velika. V zastopstvu pokroviteljice unije Nj. Vel. kraljice Marije in Nj. Vis. kneginje Olge je bil navzoč g. podpolkovnik Pavlič, na skupščini pa so poslali svoje zastopnike tudi banovina, mesta in škofije v Sloveniji. Nad vse častna je bila udeležba včlanjenih društev in mnogih socialnih delavcev.

Skupščina je bila prirejena v skromno proslavo 20 letnice dela za mladinsko zaščito v svobodni domovini, njej pa je bila priključena tudi majhna mladinsko zaščitna razstava. Predsednik dr. Oton Fettich je poudaril, da postaja vedno močnejša zavest, da je zaščita mladine dolžnost javnosti, narodna dolžnost. Unija, ki je bila l. 1933. ustanovljena na podlagi člena 23. pakta Lige narodov, je v letih svojega kratkega obstanka že precej naredila na polju mladinske zaščite, ki se je vršila doslej brez vsakega sistema in brez jasnih ciljev. Tajnik učitelj Vojko Jagodič je to delo podrobneje opisal. Sekciji za dravsko banovino se je posrečilo doslej neenotno delo organizirati. Včlanjenih je žal šele 30 izmed mnogih slovenskih društev, ki se neposredno

ali posredno pečajo za zaščito mladine, vendar pa stoji organizacijsko delo šele na začetku in bo gotovo pokazalo v bližnji bodočnosti še mnogo večje uspehe. Svojim članom je stala sekcija tudi gmotno ob strani in je v teku preteklega leta mogla s 25.000 din vsaj malenkostno pomagati pri rešitvi njihovih nalog.

Stiki z javnostjo so se prav lepo razvijali. Tudi najširši sloji so pričeli Unijo smatrati kot svojo zaščitnico. Mnogim prošnjam seveda ni mogla ustreči, toda odbor je na pristojnih mestih uspešno interveniral. Otroški dnevi, pri katerih so pridno sodelovala včlanjena društva, so se vršili v širokem obsegu, med največje akcije pa spada gotovo II. balkanski kongres za zaščito mladine in mednarodna mladinsko-zaščitna razstava v Beogradu, katere se je naša banovinska sekcija udeležila s prav znanstveno zbranim in obdelanim materialom. Tudi akcija za ustanovitev posvetovalnice za matere s priključenim posebnim domom za noseče je imela nekaj uspeha. Najkoristnejše delo pa je Unija izvršila z ustanovitvijo posebne liste, ki se imenuje »Zaščita otrok in mladine«. Prva številka je izšla še pred banovinsko skupščino in jo je javnost nad vse ugodno sprejela. Javne korporacije, društva, vzgojiteljski krogi in še posebno socialni delavci so toplo pozdra-

Domala vso službeno dobo, polnih 35 let, si daroval Zagorju in Toplicam, vzgajal si in si učil... bodril si in vodil mladino in dolino k lepemu in dobremu.

Glej, tvoji otroci sklanjamo glave in točimo solze na tvoj prerani grob. Naša srca ne morejo razumeti odločitve Najvišjega, ki te je poklical k sebi. Tiho, vdano sprejemamo Njegovo najvišjo odločitev, toda jočemo, jočemo, ker smo slabi, majhni in nerazumni ljudje.

Naša, v bridkosti prekaljena knapovska dolina, njen človek se grize v zemljo, da koplje premog, ta črni diamant, ki je kruh njenih otrok. Naj gre ta diamant po svetu, naj zgori v dim in daje toploto, kjer jo potrebujejo. Rada se loči od tega blaga. Toda zlata ne da. Tvoje srce, Matija, je bilo najčistejše zlato in zato bo ostalo pri nas, med nami, tu na najsončnejši rebri naše doline. In kakor tam črni diamant, tako bo od tu tvoje zlato in vroče srce grelo vse, ki so toplote potrebni. Od tega zaklada se ne moremo ločiti in prav je, da si ostal med nami. Da si ostal med onimile že upognjenimi možmi, — pred teboj v klopi so nekoč sedeli in se ti smehljali. Prav je, da si ostal med temi materami, ki so rodile otroke, katere si spet vodil k boljšemu, lepšemu in jim vcepljal zlate cepiče, ki so poganjali kot iz neusahljivega in nikoli ostarelega debela tvoje ljubezni. Ob tvojem grobu te obkroža zoren cvet najmlajših in na vse oči je padla rosa naše neizmerne žalosti. Rosa pa je nebeška hrana, — še vselej in lepše bodo poganjale rože naše ljubezni in spomina do tebe, ki si jih usadil. Prav je zares, da si ostal med nami, kajti drugje, v množici brezimnih, bi hodili mimo tvojega groba brezbrizni in tvoje ime ne bi bilo nikomur tako sveto, kot je in bo nam. Reklji bodo čez sto ali pa še več let: Poslušajte, v tej dolini je živel nekoč pred davnimi leti učitelj Matija... imel je zlato srce.

Kje je tu med nami kdo, ki bi mogel dvigniti roko k obtožbi? Kje je kdo, ki je temu možu, ki je ves utrujen legel v zemljo, kdo, ki mu celo prav v dnu srca kljuje le droben, neprijazen očitek? Ne, Matija, sli-

Za Vas in Vašo obitelj

kupite najmodernejše

blagove najboljših kvalitiet, po priznani najnižjih cenah v

MANUFAKTURI NOVAK

Kongresni trg 15 pri Nunski cerkvi

šiš, ni ga, sama ljubezen te obkroža, ogromen je ta venec, venec živih duš in src, najlepši venec, ki ga zmore svet, katerega ti pokladamo na tvoje poslednje počivališče. O, morda te nismo dovolj ljubili, da, celo marsikdaj smo te žalili. Odpusti nam, odpusti, saj sam veš, da te nismo mogli razumeti, ker si stal tako posebej v svojem svetu vse razumevajoče in vse dajajoče ljubezni. Tu na tem bridkem grobu nas zdaj vse držiš v svoji dobri dlani, zdaj šele te vidimo velikega, nedosežnega, čiščenja vrednega. In tak boš ostal med nami, Matija, ko bo že davno strohnelo tvoje blede lice. Tako bled in onemogel si ležal pred nami, kakor da si še na poslednjo uro dal zadnjo kapljo krvi za nas. Z njo si obhajal naše duše, da so zdaj praznične kot na sam veliki petek.

Kratka je doba, za večnost en sam hiter preblek na neskončnem nebu, ki nas loči od tebe. Zapustil si svoje najdražje, ker je tako ukazal nebeški Oče. Toda kmalu, kmalu se boš zbudil in stvarnik, ki je utrl luč zemskega življenja, te bo obudil v nebeško svetlobo in tam se boš združil z nami v večno veselje. Tvoja največja zapuščina — ljubezen — pa ostani med nami na veke.

Dragi, dragi Matija, mož, oče, tovariš, vodnik, ti nisi umrl, med nami ostaneš. Tvoje truplo pa naj mirno počiva, minljivo je kot vsi, ki smo ostali sami brez tebe. In to je postava božja. Zbogom, zbogom, Matija!

— Poziv voditeljem mladinskih zborov. Ze pred leti smo zbirali podatke o mladinskih pevskih zborih. Ti podatki so sedaj zastareli in ne ustrezajo faktu stanju. Zato se obračamo na vse voditelje mladinskih zborov,

2. Leto ustanovitve.
3. Število pevcev.
4. Ime pevovodje.
5. Kraje in število nastopov.
6. Nujne potrebe zbora.
7. Eventualni predlogi in nasveti.

Te podatke potrebujemo radi evidence in radi načrta kako pospešiti delovanje mladinskih zborov. Podatke je treba poslati na naslov Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Veletrgovina Manufakture Novak nudi cenj. čitateljem ugoden nakup vsega kar potrebujete za Vaš dom tudi proti odplačilu v mesečnih obrokih po strogo solidnih cenah. Zunanjim odjemalcem pošljemo na zahtevo vzorce!

da pošljejo Učiteljskemu pevskemu zboru naslednje podatke:

1. Ime kraja, v katerem ima zbor svoj sedež, ev. ime zbora.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

— Izjava prosvetnega ministra g. Čiriča. »V naših učiteljih vidim narodne delavce. Zato pričakujem od vseh vas, da spoštujete učitelje prav tako, kakor jih spoštujemo jaz. Kot dolgoletni poslanec vem, kako nepravilni so često odnosi med narodnimi poslanci in učitelji. Ne bom preiskoval, kdo je kriv vsemu temu. Moje stališče pa je, da morajo učitelji spoštovati avtoriteto narodnih poslancev, toda narodni poslanci morajo tudi spoštovati učitelje kot narodne delavce in kot ljudi.« — (»Jutro«, 8. marca.)

— Zastopstvo učiteljc pri predsedniku vlade. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je danes v svojem kabinetu sprejel zastopstvo raznih ženskih organizacij, ki ga je prosilo za zboljšanje položaja ženskega osebja, predvsem učiteljic, v državni službi. Cvetković je zastopnicam ženskih organizacij izjavil, da bodo z novim finančnim zakonom ukinjene vse ovire, ki so bile uvedene za učiteljice pri skupnem zakonu z neučitelji. Isto zagotovilo je zastopstvo dobilo tudi od prosvetnega ministra Stevana Čiriča. (»Slovenec«, 1. marca.)

prilagodili tudi prejemki državnih uslužbenec, ki so zlasti v nižjih plačilnih skupinah silno, silno skromni. Sedanji proračun takega izboljšanja ne prinaša. Opozoril bi pa gospoda ministra na en način izboljšanja prejemkov, ki je v prvi vrsti odvisen od njega samega. Gospod minister, skrbite za to, da bodo učitelji, ki so izpolnili pogoje za napredovanje, tudi redno napredovali! Danes se dogaja večkrat tole: uradnik z odlično kvalifikacijo je izpolnil vse pogoje za napredovanje, v svojem delokrogu je res storil ne samo to, kar mu je veleval stan, ampak kar je mogel. Pride čas za napredovanje. Pa čaka mesece in mesece, morebiti več kot leto dni, in ne sme misliti na škodo, ki se mu godi, če noče kvariti svojih moči z jezo. — Gospod minister, do uradnikov, ki so v izvrševanju svojih dolžnosti do države kavalirski, naj bo tudi ministrstvo kavalirsko! (»Slovenec«, 8. marca.)

— Za učiteljsko stalnost in odpravo celibata se je zavzemal poslanec g. Teuerschuh. Med drugim je izjavil: In gotovo je dober učitelj tisti, ki poleg dobrega duhovnika uživa pri našem kmetskem narodu največje spoštovanje. Kdor pa naroda noče razumeti in ne spoštuje tega, kar je njemu sveto, in se tako od njega oddaljuje, temu pa ni pomoči, če ne dobi podpore pri njem. Najbolj veseli bomo takrat, ko bo ves naš narod zadovoljen z vzgojitelji svojih otrok, ko ne bo treba poslušati žalostnih pritožb in želj po premešitvah. — Gotovo je na mestu, da v zvezi s tem poudarim tudi učiteljsko stalnost, kajti učitelj in drž. uradnik sploh bi se mogel posvetiti svojim nalogam najuspešneje tedaj, če bi vedel, da je stalen na svojem mestu in da bo prestavljen le tedaj, če se bo pri narodu onemogočil in bo le disciplinsko prestavljen v drug kraj. — Veliko se govori tudi o odpravi celibata pri učiteljih, poročeni z neučitelji. Gotovo je, da se učiteljice čutijo v svojih državljskih pravicah prikrajšane, ker je celibat uveden samo za nje, za ostale pa ne. Uspeh tega celibata ni ravno velik. V poldrugem letu je v Sloveniji podalo ostavko zaradi poroke samo 11 učiteljic. Celibat učiteljic naj se ukine ali pa razširi na vse ustanove. Znano pa je, da bodo že prihodnje leto nastavljeni vsi brezposelni učiteljski abiturienti in da bo potem celo primanjkovalo učiteljstva. (»Slovenec«, 8. marca.) — Ob koncu pa prosim gg. predsednika vlade in fin. ministra, da uvidita potrebo po izboljšanju plač drž. uslužbenec. Dejstvo je namreč, da od sredine l. 1936. cene vsem življenjskim potrebščinam stalno naraščajo in da so narasle že za 30 do 40 odstotkov. Nujna potreba je namreč, da se uredba o osebnih in rodbinskih dokladah drž. uslužbenec in upokojevec z dne 24. oktobra 1935. dopolni z novimi določili. — Pomoč je potrebna in čim prej bo kr. vlada izpolnila svojo obljubo tem prej bo zadovoljila drž. uslužbenca, katerih dohodki so danes pod eksistenčnim minimumom.

Učiteljski pokret

Navodila

Vsem pokretašem in ostalim tovarišicam in tovarišem, ki spremljajo delo Učiteljskega pokreta s simpatijami in dejansko pomočjo, za kar jim izrekamo v imenu dobre stvari iskreno zahvalo, naznanjamo v izogib vsem morebitnim dvomnostim ali nesorazumom sledeče:

V 29. številki »Učit. tovariša« smo priobčili v naši rubriki navodila za anketo o telesnem razvoju slovenskih učencev. Ta anketa bo tvorila prvi poskus za postavitev slovenske normale višine in težine otrok.

Rečeno je bilo, da se bo moralo nadaljevati zbiranje podatkov več let, ako hočemo postaviti res znanstveno neoporečno slovensko normalo. Ta doba se bo pa skrajšala sorazmerno s številnejšim materialom, ki nam bo na razpolago. Čim več šol bo pri tem delu sodelovalo že letos, tem prej bomo želi dokončne sadove svojega prizadevanja.

Zato apeliramo na vse tovarišice in tovariše v Sloveniji, da se poštvalno lotijo tega anketiranja, zlasti še zato, ker to delo ne zahteva prevelike izgube časa. Mora pa biti seveda izvršeno z vso mogočo natančnostjo, kakor je to pojasnjeno v zgoraj omenjenih navodilih.

Potrebno se nam zdi opozoriti vse sodelavce še enkrat na sledeče podrobnosti:

1. Anketne pole naj si sčrta vsak sam po vzorcu, kakor je naveden v 29. številki »Učit. tovariša«.

2. Izpolniti je treba posebno polo za dečke in posebno za deklice.

3. Ker reflektiramo na čim večje število sodelujočih sestavljalec, nismo nikomur doposlali že izdelanih anketnih pol, ampak prosimo, da si jih vsak izdelava sam po svoji potrebi.

To velja zlasti za one dosedanje sodelavce, ki so bili vajeni prejemati že sestavljene pole v izpolnitev.

Danes pričujemo izpopolnjeno normalo višine in težine po Cammerer-Pirquetu, da bo vsakdo lahko sam primerjal svoje rezultate s to normalo, ki pa seveda ni bila sestavljena za slovenskega otroka.

4. Izpolnjene anketne pole je poslati do 1. aprila na naslov: Martin Mencej, učitelj, Šoštanj.

5. Rezultati tega dela bodo priobčeni v zadnji številki letošnje »Prosvete«. Pričakujemo jih že zdaj z največjo napestostjo, gotovi, da bodo vsi zainteresirani pedologi in slovenski higieniki sprejeli z navdušenjem to delo slovenskega učiteljstva.

Čim več nas bo, tem lepši bo uspeh, tem laže bo nanje gradila naša socialna politika svoje nadaljnje blagonsno prizadevanje.

CAMMERER - PIQUETOVE MERE

o teži in višini otrok.

Dečki		Deklice	
teža kg	starost	višina cm	starost
		107	6 let
		108	2 mes.
20,5	6 let	109	4 "
21,0	2 mes.	110	6 "
21,4	4 "	111	8 "
21,8	6 "	112	10 "
22,2	8 "	113	7 let
22,6	10 "	114	2 mes.
23,0	7 let	115	5 "
23,4	2 mes.	116	7 "
23,8	5 "	117	10 "
24,2	7 "	118	8 let
24,6	10 "	119	2 mes.
25,0	8 let	120	5 "
25,5	2 mes.	121	7 "
26,0	5 "	122	10 "
26,5	7 "	123	9 let
27,0	10 "	124	2 mes.
27,5	9 let	125	5 "
28,0	2 mes.	126	7 "
28,5	5 "	127	10 "
29,0	7 "	128	10 let
29,5	10 "	129	2 mes.
30,0	10 let	130	5 "
30,5	2 mes.	131	7 "
31,0	5 "	132	10 "
31,5	7 "	133	11 let
32,0	10 "	134	2 mes.
32,5	11 let	135	4 "
33,0	2 mes.	136	6 "
33,5	5 "	137	8 "
34,0	7 "	138	10 "
34,5	10 "	139	12 let
35,0	12 let	140	2 mes.
35,5	2 mes.	141	3 "
36,0	5 "	142	5 "
36,5	7 "	143	7 "
37,0	10 "	144	9 "
37,0	13 let	145	10 "
38,0	2 mes.	146	13 let
38,6	4 "	147	2 mes.
39,2	6 "	148	3 "
39,8	8 "	149	5 "
40,4	10 "	150	7 "
41,0	14 let	151	9 "
41,6	2 mes.	152	10 "
42,3	4 "	153	14 let
43,0	6 "	154	2 mes.
43,6	8 "	155	5 "
44,3	10 "	156	7 "
45,0	15 let	157	10 "
45,7	2 mes.	158	15 let
46,4	3 "	159	6 mes.
47,1	5 "	160	16 let

Splošne vesti

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbenec dravske banovine ima svoj 9. redni občni zbor v nedeljo dne 26. marca 1939. ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Dopolnilne volitve. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članstva. 7. Slučajnosti. — Ob nesklepnosti bo pol ure pozneje ravnotam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno neglede na število prisotnih članov.

— »Materinski dan«. Učiteljski pevski zbor opozarja upraviteljstva, učiteljstvo ter vse pevovodje mladinskih pevskih zborov na svoj glasbeni priročnik »Materinski dan«, katerega je izdal lansko leto za proslave materinskega dne. V zbirki, obsegajoči 36 strani,

sta dva igrokaza s petjem (»Materin god« in »Mamica je žalostna«, ter 22 strani enoglasnih, dvoglasnih in troglasnih mladinskih zborov naših najboljših skladateljev. Cena je 20 din. Naročila je nasloviti na naslov Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

— Ali imate že v svoji zbirki stenskih slik našo sliko »Bled in okolica«? Če ne, jo še danes naročite! Slika je krasna in trpežno opremljena in stane danes samo še 40 din. Reliefna slika lepo prikazuje naš biser, Gorenjsko s Triglavom in vam bo v pomoč pri zemljepisju. Celo tujci iz bogatih, velikih držav so se prav laskavo izrazili o njej, češ, kaj takega nimajo nikjer. Dobite jo v vseh naših knjigarnah, ali pa direktno pri Učiteljskem domu v Mariboru.

NAROČI SE DANES za svoj vrt najlepše cvetlice naše izložbene kolekcije »Cvetlična krasota«:

50 gladiol, 50 primul v prekrasnih, izbranih mešanih barvah, 50 montbretij, 100 oksalij lepe rdeče barve, 50 anemon v nešteti barvah, 50 ranuncul sličnih vrtnicam, 20 begonij najkrajšnjih barv, 10 candicans z lepimi belimi cvetovi, 15 lilij v treh krasnih barvah in 5 velikocvetnih dalij, skupaj 400 najlepših cvetličnih čebulic (gomo-ljev). Franco, na dom za samo 100 din, po povzetju pa 20 din več.

Za gornjo kolekcijo, ki vsebuje samo prvovrstne cvetlične čebulice, prevzamemo popolno jamstvo.

Naročite takoj! Naročite še danes!

L. M. VAN KENLEN, eksportno gojišče cvetlic Haarlen (Holland).

— »Jutro« z dne 7. marca prinaša iz podrobnosti proračunske razprave v skupščini tudi naslednje: »Prosvetno ministrstvo. — Končno je na dopoldanski seji prosvetni minister Čirič podal svoj ekspoz. Orisal je v njem razvoj šolstva v zadnjih dvajsetih letih. Leta 1920. je bilo v državi 6846 osnovnih šol, sedaj jih je 10.448. Število gimnazij je naraslo od 138 na 200, meščanskih šol od 176 na 240. Ustanoviti bo treba še več tisoč osnovnih šol, tudi še nekaj meščanskih šol, do čim je gimnazij vsaj zaenkrat že dovolj. V prosvetnem resoru je 39.300 nameščencev, med njimi 31.500 uradnikov.«

— Ob zaključku debate o prosvetnem proračunu je snoči minister Čirič odgovarjal na pripombe posameznih govornikov. Med drugim je rekel, da v njegovem ministrstvu resno razmišljajo o ukinitvi celibata za učiteljice. Nadalje je dejal, da so v proračunu določeni sicer le milijoni za nove zgradbe osnovnih šol. Nekaj sredstev je v ta namen tudi v proračunih posameznih banovin. Poleg tega pa je odobreno še posebno posojilo 20 milijonov din, od katerih je ministrstvo 5 milijonov že prejelo. V prosvetnem ministrstvu leži okrog 10.000 učiteljskih prošenj za napredovanje. V okviru proračuna bo vsem upravičenim zahtevam ugodeno. Kar se tiče izenačenja učbenikov, je dejal, da se ne bo prenašlo, tako da nihče ne bo žaljen v svojih pravicah in čustvih. Od profesorskega in učiteljskega združenja bo zahteval, da se bosta bavili zgolj s stanovskimi vprašanji. (»Jutro«, 8. marca.)

— Iz govora poslanca Dolenca. V razpravi o prosvetnem proračunu je govoril tudi poslanec g. Dolenc, ki je med drugim izjavil tudi: Še drugo vprašanje moram omeniti, s katerim ima pri nas obilno posla vsak, o komer se pričakuje, da bi tukaj mogel kaj pomagati. To je vprašanje napredovanja učiteljstva in profesorjev. G. minister, mnogo se govori o tem, da bi bilo z ozirom na naraščajočo dragino umestno, da bi se novim razmeram

Novosti
za pomlad!

Velemanufaktura

A. & E. Skabernè
Ljubljana

Oglejte si naše vzorce!

— »Našim vzgojiteljem v premislek.« V tem članku piše »Slovenski dom« z dne 3. marca med drugim tudi: »Naravnost naivno pa je mišljenje, da si bo naš narod pustil vzeti pravico sodoledovanja v naši prosvetni politiki vse dotlej, dokler se bo naše učiteljstvo družilo z ljudmi, ki vodijo protiljudsko politiko. Lepo doneče fraze o vzgoji mladine po modernih načelih novodobne pedagogike, uvožene iz tujine, so neslovenske, nekrščanske in tuje, kakor so nam tuji oni, ki to propagirajo.

— Naš narod je spregledal, narod je edin, zato je tudi obrnil hrbet vsakomur, ki je proti njemu. Zato, dragi mladi slovenski učitelj, kreni na pot, katero so hodili tvoji predniki, priznani in spoštovani učiteljski veterani, približaj se ljudstvu, žrtvu se zanj, daj mu, kar zmoreš, pa boš srečen ti in vsa tvoja okolica, srečna tvoja domovina.»

— I »Jutro« z dne 5. marca piše v članku »Napredek sadjarstva« tudi sledeče: »Naša osnovna šola ima v svojem učnem načrtu praktično gospodarsko znanje. Goji torej praktično in teoretično tudi sadjarstvo, vendar ne z uspehom, kakor bi bilo želeli. Eden prvih vzrokov temu je, da mnogo šol nima v sadjarstvu večjih učiteljev ali sploh ne moških učnih moči. V tem oziru je že pouk na učiteljski pomanjkljiv. Učitelji, ki imajo veselje do sadjarstva, bi morali posečati po dovršenem učiteljskem še posebne strokovne tečaje na kmetijskih šolah. — Vsaka šola v mestu kakor na deželi bi morala imeti dovolj velik šolski vrt in sadovnjak, kjer bi se učenci vadili v gojenju sadnega drevja. Ker pa učenci osnovni šol zapuščajo šolo s štirinajstim letom starosti, ko predmeta še ne morejo tako resno pojmovati, bi se moral uvesti za vse kmečke dečke po dovršeni osnovni šoli še obvezen kmetijski, odnosno sadjarski nadaljevalni tečaj.«

Učiteljska tiskarna

— t Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča naslednje zbirke knjig:

1. Zbirka za din 50—: Kunc: Veterinarska higiena in živinoreja. Oblak: Naša praščjereja. Teržan: Kmetovalčev svetovalec. Wenko: Kmetijsko kokošarstvo. Wenko: Več dobre krme. Wenko: Sto pojasnil o umnem travništvu. Wester: Življenje čebel.

2. Zbirka za din 50—: Čermelj: Ljudska astronomija. Sadar: Lan in konoplja. Spiller: Planšarstvo.

3. Zbirka za din 20—: Breznik: Klic Gorjancev. Jeran: Zastava v vetru. Winkler: Cesta čez Resje. Zupanc: Stari Hrk. Tovornik: Stara pravda. Wester: Življenje čebel.

4. Zbirka za din 3—: Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, 3 zvezki.

5. Zbirka za din 1—: Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi.

6. Zbirka za din 25—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flere: Babica pripoveduje. Korban: Vitomilova železnica. Kosem: Ej, prijateljki! Šilih: Nekoč je bilo jezero. Riha-Priobil: Povest o svatbi kralja Jana.

7. Zbirka za din 30—: Zupan: Belokranjske pripovedke. Vaštetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru. Karafiat-Bradac: Kresničice.

8. Zbirka za din 40—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Flere: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Braz: Islandska velika noč. Flere: Pripovedne slovenske narodne pesmi.

9. Zbirka za din 50—: Suchy: Staroindijske basni. Rapč: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amicis: Sreec.

10. Zbirka za din 100—: Erjavec-Flere: Zbrani spisi: Fran Erjavec. Franc Levstik. Matija Valjavec. Josip Stritar. Simon Jenko. Anton Martin Slomšek. Janko Kersnik. Slovenske pesnice in pisateljice.

— t Važno sporočilo! Knjižarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljsstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči. —

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pev Osvestilo. Prihodnji pevski tečaj bo 24., 25. in 26. marca t. l. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek tečaja je 24. t. m. ob 10. uri. Zaradi fotografiranja naj prinese članstvo s seboj koncertne obleke. Tečaj je obvezen tudi za one člane, ki se turmeje ne nameravajo udeležiti. — Odtegotvanje v turnejski fond se bo začelo s 1. aprilom t. l. Tajništvo.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Cenjenemu učiteljsstvu!

Razprodaja svile — 50% popust!

Zahtevajte vzorce, dokler še traja zaloga. Ne zamudite prilike!

KARL ŠIFTAR, manufakturna trgovina, Murska Sobota

DOLGOROČNA

POSOSILA

državnim, samoupravnim, banovinskim uslužbencem, upokojevcem in privatnikom. — Informacije brezplačno pri pooblaščenca: Franjo Klemen, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10. — Banka in hranilnica.

Šolski radio

— r XXII. Torek, 14. marca: Glasbeno predavanje o kitari, g. Stanko Prek, Razpored: 1. Zgodovinski razvoj in umetniška vrednost kitare. 2. Narodne pesmi ob spremljanju kitare. 3. Solistične kitarske skladbe.

Stanovska organizacija JUU

iz društev

Vabila

— SKUPNO ZBOROVANJE v soboto 11. t. m., ki se ga udeležijo 11 sreskih društev JUU, se bo začelo točno ob 9. uri v kinu Matici na Kongresnem trgu v Ljubljani. Vstop je dovoljen le članom JUU. Zborovalci naj pravočasno zasedejo svoja mesta. Situacijsko poročilo bo podal predsednik izvršnega odbora tov. Ivan Dimnik iz Beograda. Z njim bo dopotoval na naš skupni zbor tudi I. podpredsednik JUU tov. Stjepan Kranjčević iz Zagreba. Predsednik in tajniki udeleženih društev naj bodo četrt ure pred začetkom v garderobi poleg odra. Vsi, ki reflektirajo na vstopnice za gledališko predstavo »Hlapci«, naj si jih takoj rezervirajo na sekciji JUU.

JUU — sresko društvo v Litiji.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU. Javljamo, da na zborovanju, dne 11. marca 1939., ne bo govoril šolski svetnik g. Krošl, temveč g. dr. Dragotin Cvetko o zanimivi in aktualni temi: Problemi ljudske muzikalne vzgoje.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA. Zborovanje se vrši 18. t. m. in ne 19., kakor je bilo pomotoma javljeno v »Učit. tovarišu«. Na svidenje vsi! — Odbor.

Poročila

+ JUU SRESKI DRUŠTVI KRŠKO IN BREZICE sta imeli skupno zborovanje dne 11. februarja v Trzinu.

Predsednik tov. Hrovat je po uvodnih formalnostih orisal razmere v naši organizaciji ter napore vodstva, da doseže na merodajnih mestih ugodno rešitev vprašanj glede izboljšanja našega materialnega stanja in odprave celibata. Omenjal je, da uživa ves stan sadove naše organizacije, zato greši nad svojim stanom vsak, ki ni v naših vrstah in ne smatra za potrebno žrtvovati se za svoj stan. Obvestil je člane o razsodbi drž. sveta, da pripadajo učitelju, če je dodeljen, dnevnice in potni stroški in da pripada učiteljicam, ki so poročene z neučitelji in so ločene od svojih mož, stanarina.

Orisal je boj, ki ga bije organizacija skupno z drugimi organizacijami za obstanek naše Učiteljske samopomoči.

Opozorjal je na našo Učiteljsko tiskarno in vabil k pristopu kot zadržniki in na dolžnost do nje in Mladinske matice.

Predsednik tov. Hrovat je ob 20-letnici smrti Ivana Cankarja počastil spomin Ivana Cankarja, našega največjega pisatelja, misleca, psihologa in sociologa, ki je prdiral v najtajnejše globine človeške duše in odkril bogate zaklade nam in našim potomcem.

Nato je g. profesor J. Kolar, naš znani poznavalec Cankarja, v globoko zasnovanem predavanju premočil vrsto misli iz del našega velikega misleca v odnosih svobodnega misleca in kritika do svoje okolice in naroda. Sledil mu je po vseh skritih kotih njegove duše.

Članstvo je bilo hvaležno predavatelju za njegova izvajanja in ga nagradilo z močnim aplavzom.

Predsednik tov. Hrovat se je g. profesorju v imenu obeh društev za njegovo lepo predavanje zahvalil z željo, da bi se zopet videli.

Pri slučajnostih predlaga tov. predsednik brežiškega sreza Ivanuš, da bi se vršilo prihodnje zborovanje zopet skupno v Brežicah 15. aprila. Predlog je bil soglasno sprejet. Obenem poziva tov. preds. Ivanuš članstvo, da se udeležijo prihodnjega zborovanja v večjem številu kakor tokrat.

Jos. Hrovat, preds. Zora Uršič, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je zborovalo 11. februarja 1939. ob 8. uri v sokolskem domu v Zidanem mostu. Navzočih 71, t. j. 50,3 % vsega organiziranega članstva.

Pri otvoritvenem govoru je tov. predsednik pozdravil zlasti tov. Plavšaka in dolgoletnega tov. predsednika Frana Lebarja, ki sta oba že stopila v pokoj. Spomnil se je tudi umrlega tov. Pahorja in duhovnega očeta papeža Pija XI. Tovarišici Stegenškovi je čestital k odklovanju z redom Sv. Save.

V proslavo 20 letnice Cankarjeve smrti je bilo izbrano predavanje: Ivan Cankar. V polurnem svojem predavanju nam je gđc. prof. Ruša Mahkotova prikazala Cankarja tako v živo, da nam je bilo, kot bi sedel on sam med nami in nam kramljal, včasih tožil in nas zopet z zafrkacijo zbudil iz sanjivosti. Odlomke iz Cankarjevih del so čitali tovariši Mahkota,

Petek, dne 17. marca: Mitja Ribičič: Znanilke pomladi. Mladinska igra, izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti. Vodi gđc. Marina Ribičič.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 12. marca, predaval g. Fr. Kafol: Vzorni nasadi.

Pahor, Pogačnik. Kar težko je bilo preiti na dnevni red.

V obširnem situacijskem poročilu je tov. predsednik že tudi podal vsebino mnogih dopisov. Ostali so bili prečitani. K dopisu — Znižanje članarine učit. pripravnikom se je oglasil tov. Lunder in vprašal, čemu se uporabi pri Udruženju 10 din od člana. Vprašanje se stavi sekciji v pojasnitev. Tov. Švarz je bil poverjen, da nabira ob priliki zborovanj nove člane za Pedagoško centralo v Mariboru. Tov. Pavčič je podal obsežno poročilo o stanju Mladinske matice. Iz števil, ki nam jih je podal, je razvidno, da je uspeh Mladinske matice le na učitelju.

Tov. Lunder je stavil predlog:

Uradniški zakon naj se izpremeni tako, da prejema uradnik življenjskim prilikam primerno in dostojno osnovno plačo. (Brez delitve iste v osnovno, položajno plačo, drag. doklade itd.)

Utemeljitev: Dosedanja praksa, ko so nam bili z ministrskimi odredbami znižani službeni prejemki, se je izkazalo za zelo krivično, ker so nam bile znižane draginjske doklade, ki so v nižjih položajnih grupah visoke, v višjih pa minimalne.

Ko so bile plače zvišane n. pr. za 20 %, se je dogodilo, da je nižji uradnik utrpel 500 din — visok uradnik pa le 50 din. V primeru, da bi se plače v gornjem smislu poenostavile, bi se izognili krivičnim odtegljajem, katerih nas — seveda — Bog obvaruj! —

Referent za Učiteljsko samopomoč tov. Jesih je podal dejansko stanje Učiteljske samopomoči.

Točka: Organizacija PJS je bila zaradi pomanjkanja časa preložena na prihodnje zborovanje.

Prihodnje zborovanje bo v Ljubljani združeno z učiteljskim taborom 11. marca.

Tovariš predsednik je zaključil zborovanje.

M. Mahkota, preds. Urbajsova, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ je zborovalo v soboto, 11. februarja 1939., v Ormožu. Od vpisanih 68 članov jih je bilo navzočih 42.

Pred prihodno na dnevni red pozdravi predsednik vse navzoče, predvsem pa iz Maribora došlega predavatelja gosp. Martinca.

V prijazni Maribor se odseli naš dolgoletni blagajnik tov. Pinterič.

Tradicionalno prehaja v društvo blagajniška funkcija na tovariše iz Sv. Miklavža — tako je tudi tov. Pinterič prevzel blagajniške posle po svojem predniku iz Sv. Miklavža.

Dolga vrsta let je prešla — tov. Pinterič je stalno vztrajal na svojem mestu — opravljal je posle blagajnika nadvse vestno in točno, kar ni bilo ravno najlaže.

Ob njegovem odhodu naj se zaveda, da mu je članstvo hvaležno za ves njegov trud in požrtvovalnost, ki ju je izkazoval v dolgih letih društva. Najslajša zavest je vedno tista, ki je uprta jasno v preteklost — polno dela in uspehov.

Ob tej priliki je bila izvoljena za blagajničarko tov. Jurše Ela — iz Sv. Miklavža — za namestnika pa Žnidar Cene, ravnotam.

Predsednik se spomni tudi obletnice smrti Ivana Cankarja — onega velikega glasnika ponižanih in razžaljenih. Onega, ki je napotil na resno pot življenja vse Francke in Hance, vse Jerneje in druge, ki jih je naš narod poln, prepoln. Kje je še »klanec« tako naš, kakor nam ga je pokazal Cankar? Da — saj oči so ogledalo duše — in Cankar — je ogledalo nas vseh — kajti — »bil je mož!«

Predsednik poda tudi kratko situacijsko poročilo, nakar omenja tudi o US, vendar je z zadevo treba počakati, da se uredi na drugih pristojnih mestih.

Predavanju gosp. Martinca iz Maribora je članstvo pozorno sledilo. Predaval nam je »O pomenu Adlerjeve psihologije v praktičnih primerih.«

Razni primeri iz prakse predavatelja so nam pokazali pomen pravilnega ravnanja z otroki — upoštevajoč duševne momente otroka.

Prvemu predavanju je sledilo predavanje tov. Kocipra: »Jugoslavlani v tujini«. Naša deseta »banovina«; in vendar tako malo malo poznana, Mar se vprašamo kdaj — kako jim je — vsem onim našim, ki so nekje tam daleč, daleč za mejami?

Mar razumemo vse one naše ljudi — tam ob morju in Soči, mar poznamo one tam ob Gospe Sveti — tja čez jezera — do Šmohorja?

Kam jih je zanesla pot — vse naše — tako naše ljudi? Vsi kontinenti sveta so jim domovina — in vendar — le ena edina je prava domovina. Nanjo zrejo iz daljav — polni upov in želja, da bi jo še kdaj videli. In domovina?

Da, domovina — »ti si kakor zdravje!«
Lj. Belšak, preds. Knafelc Alojzij, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA je zborovalo 13. februarja 1939. v drž. deški šoli v Škofji Loki ob prisotnosti 40 članov, ozir. 60 % organiziranega članstva.

Društveni predsednik, tov. Vojteh Debeljak, je otvoril in vodil zbor ter po uvodnem nagovoru prešel na dnevni red, nakar je šolski upravitelj tov. Edvin Clemente iz Zelezni-kov povedel navzoče v stvarstvo vesoljstva.

Predavatelj je v 90 minutnem izvajanju podal najbistvenejše astronomske izsledke, razdelivši jih na več plasti ter odlično izpričal ne le izredno subtilnost poznavanja, marveč tudi, kako je združevati znanstveno metodo pa objektivnost in stil podavanja. Za svoje delo je žel med navzočimi nedeljeno odobranje.

Sledil je stanovski del zborovanja, kjer je društveni tajnik tov. Željko Križnar obrazložil trenutno situacijo v JUU, opisal delo sekcij za ureditev mnogih pravnih, materialnih in pa društvenih stanovskih zadev. Tov. predsednik pa je kot odbornik US podal kronološko sliko vseh dogodkov, nastalih zaradi pravilnika min. trg. in industrije ter jasno opozoril na posledice egocentrične usmerjenosti, ki bi ubijala v človeku socialno naravnano dušo.

Zatem pa je nastavnik mešč. šole, tov. Ivan Grum iz Škofje Loke, potom lastnih izkustev in dognanj poročal o zemljevidih. Nazornost njegovih izvajanj so podkrepili številni zemljevidi Jugoslavije, izdelani s posebnim ozirom na klimo, industrijo, vero itd., pridržni ter stenska karta škofojeloškega okraja, ki jo tov. izvršuje na podlagi izohips, na izrečno željo Muzejskega društva. Zlasti poslednja je vzbudila pri navzočih živihno diskusijo in izražena je bila želja, da bi se karte nabavile vsem šolam v srezu, saj bi služile kot prvovrstna ponazorila.

Ob zaključku zborovanja je bil osvojen predlog, da vsak član prispeva v fond brezposelnih tovarišev iz Češkoslovaške po 5 din; nabiralna akcija pa bo uvedena tudi med neorganiziranim članstvom, medtem ko bo društvena blagajna prispevala svoj obol. Poverništvo MM je prevzela tov. Alberta Pagonova iz Škofje Loke, kar naj v bodoče vsi interese ti upoštevajo. Manifestacijskega zbora, 11. marca v Ljubljani, se bo učiteljsvo loškega okraja udeležilo polnoštevilno. Na svidenje! Vojteh Debeljak, preds. Željko Križnar, taj.

Novosti na knjižnem trgu

— k J. Smelnik: Nastanek in razvoj sveta in življenja. To je drobna knjižica, ki na poljuden način razpravlja o nastanku in razvoju naše zemlje, o vsemirju, o nastanku živih bitij, o razvoju človeka. Pokaže tudi, kako mislijo o teh vprašanjih znanstveniki, ter navaja knjige, ki naj služijo onemu, kdor se hoče o teh vprašanjih več poučiti. Poseben spis v okviru brošure govori o razvoju človeške družbe od prvih začetkov dalje. — Knjižica, ki je napisana preprosto in razumljivo, se naroča pri Reziki Korpar, Celovška c. 56.

Na Vas je ležede da imate obleko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolokalnica

NAČELSTVO UČITELJSKEGA DOMA V LJUBLJANI sporoča žalostno vest, da je njegov dolgoletni član nadzorstva, gospod

MATIJA PELKO

šolski upravitelj v Toplicah pri Zagorju ob Savi

dne 2. marca t. l. umrl.

Pokopan je bil v petek, 3. marca ob pol 16. uri na tamkajšnjem farnem pokopališču.

Učiteljski dom je izgubil z njim nad vse požrtvovalnega sodelavca. Vrzel, ki je nastala za njim, se bo še dolgo bolešno čutila. Ohranili ga bomo v prijetnem spominu.
Ljubljana, dne 7. marca 1939.

Načelstvo »Učiteljskega doma«